

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลกับผลการจัดระดับสินค้าชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมสนับสนุนสินค้าชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) เพื่อศึกษาผลการจัดระดับสินค้า ชุมชน หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ของผลการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ปี 2547 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 3) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมสนับสนุนของ องค์การบริหาร ส่วนตำบลกับผลการจัดระดับสินค้าชุมชน หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ในการวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้ให้ข้อมูล คือ นายกองการบริหารส่วนตำบล หรือปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 133 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้ให้ข้อมูล คือ นายกองการบริหารส่วนตำบลหรือปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 100 คน คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ยามาเน่ (Yamane's) ด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจงโดยการจับสลากตามสัดส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลในแต่ละอำเภอ 16 อำเภอ เพื่อให้ได้รายชื่อองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) โดยทำการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบทดสอบทั้งฉบับ เท่ากับ 0.963

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS for Window) สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ส่วนการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ R_{xy} ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลกับผลการจัดระดับคุณภาพสินค้าชุมชน หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สรุปผลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนใหญ่เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีขนาดเล็ก ซึ่งมีถึงร้อยละ 88.00 และเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่และกลางเพียงร้อยละ 7.00 และ 5.00 ตามลำดับ

ส่วนสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า มีตำแหน่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลถึงร้อยละ 52.00 และมีตำแหน่งเป็นปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลร้อยละ 48.00

เมื่อพิจารณาถึงการมีผู้รับผิดชอบสินค้าของชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีผู้รับผิดชอบสินค้าชุมชนมีเพียงร้อยละ 37.00 และองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีผู้รับผิดชอบสินค้าของชุมชนมีถึงร้อยละ 63.00

2. การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมขององค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมสนับสนุนในการจัดระดับคุณภาพสินค้าชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการมีส่วนร่วมสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ การร่วมกับผลประโยชน์ การวางแผน และการตรวจสอบและการติดตามประเมินผล ส่วนการมีส่วนร่วมสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นอันดับสุดท้ายคือการดำเนินกิจกรรม และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน มีข้อค้นพบดังนี้

2.1 ด้านการวางแผนพบว่า ทั้งโดยรวมและรายข้อส่วนมากอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นเรื่องร่วมวางแผนการดำเนินการสินค้าชุมชนที่สอดคล้องกับนโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ที่อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ร่วมวางแผนการดำเนินการสินค้าชุมชนที่สอดคล้องกับนโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินการด้านผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และร่วมกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการ ส่วนการมีส่วนร่วมสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นอันดับสุดท้าย คือ ค้นหาปัญหาและความต้องการของตำบลเกี่ยวกับสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

2.2 ด้านการดำเนินกิจกรรมพบว่า ทั้งโดยรวมและรายข้อส่วนมากอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นเรื่องดำเนินการด้านการตลาดสำหรับสินค้าชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่อยู่ในระดับน้อย การมีส่วนร่วมสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ รับฟังความคิดเห็นของชุมชนเพื่อนำไปพิจารณาปรับปรุงงาน สนับสนุนให้คำแนะนำ และ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพของสินค้าชุมชน และสร้างความเข้าใจก่อนดำเนินการ โดย ประชุมชี้แจงให้กับชุมชนได้ทราบและเข้าใจแผนการดำเนินการพัฒนาสินค้าชุมชน หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อการคัดสรรระดับสินค้า ส่วนการมีส่วนร่วมสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในด้านการดำเนินกิจกรรม ที่จัดอยู่เป็นอันดับสุดท้ายคือดำเนินการด้านการตลาดสำหรับสินค้าชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

2.3 ด้านการตรวจสอบและการติดตามประเมินผลพบว่า ทั้งโดยรวมและรายข้อทุกข้อ อยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการตรวจสอบ นี้เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ สนับสนุนให้ชุมชนได้รายงานความก้าวหน้า ของการดำเนินงานและประเมินผลงานของตนเอง การติดตามประเมินผลจัดทำเป็นระยะ และใช้ผลจากการประเมินผลมาเป็นพื้นฐานในการปรับปรุง และพัฒนาสินค้าชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ส่วนการมีส่วนร่วมสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลในรายด้านนี้เป็นอันดับ สุดท้าย คือ จัดทำรายการติดตามประเมินผลการดำเนินการของผลิตภัณฑ์ชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบเป็นระยะ

2.4 ด้านการร่วมรับผลประโยชน์พบว่า ทั้งโดยรวมและรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับ ปานกลาง ยกเว้นเรื่องเกิดเครือข่ายในการจัดการเรียนรู้งานอาชีพให้กับชุมชนที่อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ เกิดเครือข่ายในการจัดการเรียนรู้งานอาชีพให้กับชุมชน ในชุมชนเกิดผู้นำกลุ่มอาชีพหรือ ผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีพ การเกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพให้กับชุมชนด้วยทางเลือกที่หลากหลาย ส่วน การมีส่วนร่วมสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นอันดับสุดท้ายคือชุมชนเกิดรายได้เพิ่มขึ้น

3. การวิเคราะห์ผลการจัดระดับคุณภาพ (ดาว) ของคณะอำนวยการคัดสรรสุดยอด หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทยปี พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นผู้จัดระดับคุณภาพสินค้าชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยใช้ผลการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ปี 2547 ของจังหวัด พระนครศรีอยุธยา ซึ่งภาพรวมขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่าผลการจัดระดับคุณภาพสินค้า ชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่ได้รับการคัดสรรสุดยอด หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ระดับ คุณภาพ 3 ดาว ซึ่งหมายถึงผลิตภัณฑ์ระดับคุณภาพปานกลาง มีจำนวน 68 รายการ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ทั้ง 6 ประเภท คือ ประเภทอาหาร ประเภทเครื่องดื่ม ประเภทผ้า และเครื่องแต่งกาย

ประเภทของใช้และของประดับตกแต่ง ประเภทศิลปะประดิษฐ์ และของที่ระลึก สุดท้ายคือ ประเภทสมุนไพร ที่ไม่ใช่อาหาร ผลិតภัณฑ์ระดับคุณภาพ 4 ดาว หมายถึง ผลิตภัณฑ์ระดับคุณภาพ ดี มีจำนวน 19 รายการ ได้แก่ ประเภทของผลิตภัณฑ์ชุมชนทั้ง 6 ประเภท ส่วนผลิตภัณฑ์ระดับคุณภาพ 5 ดาว หมายถึง ผลิตภัณฑ์ระดับคุณภาพดีมาก มีจำนวน 8 รายการ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ประเภท อาหาร จำนวน 2 รายการ ผลิตภัณฑ์ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย จำนวน 1 รายการ ประเภทสิ่งประดิษฐ์และของที่ระลึก จำนวน 1 รายการ และประเภทของใช้และของประดับตกแต่ง จำนวน 4 รายการ โดยสรุปแล้วภาพรวมของผลการจัดระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่ง ตามรายงานสรุปผลการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทยปี พ.ศ. 2547 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนมากผลิตภัณฑ์ OTOP มีระดับคุณภาพปานกลาง (ระดับ 3 ดาว)

4. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลกับผลการจัดระดับคุณภาพสินค้าชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินกิจกรรม ด้านการตรวจสอบ และการติดตามประเมินผล และด้านการร่วมกับผลประโยชน์มีความสัมพันธ์กับผลการจัดระดับคุณภาพสินค้าชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีความสัมพันธ์ในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับผลิตภัณฑ์ OTOP 4 ประเภท คือ ได้แก่ ประเภทอาหาร ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย ประเภทของใช้และของประดับตกแต่ง ประเภทศิลปะประดิษฐ์และของที่ระลึก ซึ่งเมื่อแยกพิจารณาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลกับผลิตภัณฑ์คุณภาพระดับ 3 ดาว 4 ดาว 5 ดาว โดยแยกประเภทของผลิตภัณฑ์พบว่า ผลิตภัณฑ์ประเภทอาหาร องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมสนับสนุน ทั้งโดยรวมและรายด้านเรียงลำดับจากน้อยไปหามาก คือสินค้าระดับ 3 ดาว 4 ดาว และ 5 ดาว โดยมีระดับการมีส่วนร่วมสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบล คือ 3.16, 3.46 และ 4.45 ตามลำดับ ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องดื่ม องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมสนับสนุน ทั้งโดยรวมและรายด้าน เรียงลำดับจากน้อยไปหามาก คือสินค้าระดับ 3 ดาว และ 4 ดาว โดยมีระดับการมีส่วนร่วมสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบล คือ 3.39 และ 4.59 ตามลำดับ ผลิตภัณฑ์ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมสนับสนุน ทั้งโดยรวมและรายด้านเรียงลำดับจากน้อยไปหามาก คือสินค้าระดับ 3 ดาว 4 ดาว และ 5 ดาว โดยมีระดับการมีส่วนร่วมสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบล คือ 2.85 และ 4.00 ผลิตภัณฑ์ประเภทของใช้และของประดับตกแต่ง องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมสนับสนุน ทั้งโดยรวมและรายด้านเรียงลำดับจากน้อยไปหามาก คือ

สินค้านี้ระดับ 3 ดาว 4 ดาว และ 5 ดาว โดยมีระดับการมีส่วนร่วมสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบล คือ 3.13 , 3.57 และ 4.16 ตามลำดับ ผลิตภัณฑ์ประเภทศิลปะประดิษฐ์และของที่ระลึก องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมสนับสนุน ทั้งโดยรวมและรายด้านเรียงลำดับจากน้อยไปหามาก คือสินค้านี้ระดับ 3 ดาว 4 ดาว และ 5 ดาว โดยมีระดับการมีส่วนร่วมสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบล คือ 3.16, 3.86 และ 4.42 ตามลำดับดาว 4 ดาว และ 5 ดาว ผลิตภัณฑ์ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมสนับสนุนทั้งโดยรวมและรายด้านเรียงลำดับจากน้อยไปหามาก คือสินค้านี้ระดับ 3 ดาว และ 4 ดาว โดยมีระดับการมีส่วนร่วมสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบล คือ 3.37 และ 4.59 ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลกับผลการจัดระดับสินค้าชุมชน หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถอภิปรายผล จากข้อค้นพบ ได้ดังนี้

1. สถานภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยที่เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถาม คือนายกององค์การบริหารส่วนตำบล หรือปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีตำแหน่งเป็นนายกององค์การบริหารส่วนตำบล และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 52 และร้อยละ 48 ตามลำดับ โดยที่นายกององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นตำแหน่งที่ได้มาจากการเลือกตั้ง นั่นคือข้าราชการฝ่ายการเมืองขององค์การบริหารส่วนตำบล สำหรับปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นตำแหน่งที่ได้จากการสอบคัดเลือกจัดเป็นข้าราชการฝ่ายข้าราชการประจำ อย่างไรก็ตามนายกององค์การบริหารส่วนตำบล และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล โดยเมื่อพิจารณาถึงบทบาท อำนาจหน้าที่ แล้วพบว่า เป็นผู้ที่มิคุณสมบัติที่สามารถสร้างศรัทธาให้กับประชาชน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความรับผิดชอบ เป็นผู้ประสานงานที่ดี เป็นนักประชาธิปไตย เป็นผู้ที่อำนวยความสะดวก สนับสนุนในทุกภารกิจขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญอย่างรอบด้าน สอดรับกับพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม จนถึงฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546) ได้กำหนดอำนาจองค์การบริหารส่วนตำบล มาตรา 66 : องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ภายใต้ข้อบังคับแห่งกฎหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อประโยชน์ของประชาชน และเมื่อพิจารณาถึงการมีผู้รับผิดชอบงาน ผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด

พระนครศรีอยุธยา ส่วนใหญ่ไม่มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานนี้โดยตรงมากถึงร้อยละ 63 ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงการรายงานสรุปผลการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ปี 2547 พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมสนับสนุนกลุ่มอาชีพของชุมชนเพื่อต่อยอดการคัดสรรผลิตภัณฑ์สินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ทำให้มีผู้ประกอบการ ส่งผลิตภัณฑ์เข้าร่วมคัดสรรถึง 376 ผลิตภัณฑ์ ซึ่งผ่านการคัดสรรระดับกลุ่มจังหวัด จำนวน 181 ผลิตภัณฑ์ และมีผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการคัดสรรระดับ 3 – 5 ดาว ระดับประเทศ จำนวน 95 ผลิตภัณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนันต์ อิกำเหน็ด (2545 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ต่อโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นโดยภาพรวม อยู่ในระดับ เห็นด้วยมากที่องค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุนโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยควรประสานงานในการจัดโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์กับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนระดับอำเภอ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมสนับสนุนสินค้าชุมชนเพื่อพัฒนาและคัดสรรสู่ผลิตภัณฑ์สินค้า หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ของชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

2. การมีส่วนร่วมสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้จะเป็นเพราะบทบาท และอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยที่องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นรูปธรรมหนึ่งของสังคมไทยที่ตอบรับกระแสการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เพื่อให้เป็นกลไก ตามระบอบประชาธิปไตย มีบทบาทหน้าที่สำคัญทางการเมือง การปกครอง และการพัฒนาตำบล ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลจะกำหนดนโยบายและจัดบริการสาธารณะ เพื่อตอบสนองความต้องการแก้ไขปัญหาในทุกหมู่บ้านและชุมชน มีเป้าหมายเพื่อยกฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้นเมื่อพิจารณาถึงรูปแบบโครงสร้างตามระบอบประชาธิปไตย ทำให้เกิดข้อค้นพบว่า โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล ฝ่ายการเมือง จะให้ความสำคัญกับการพัฒนาตำบล ด้านการบริการสาธารณะ เช่น สร้างถนน ไฟฟ้า ประปา เนื่องจากการบริการสาธารณะดังกล่าว คือ ภาพความเจริญที่ชัดเจนของชุมชน และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้เป็นอย่างดี ซึ่งในข้อเท็จจริงข้อนี้ มีนัยสำคัญที่ต้องกล่าวถึง นั่นคือ การสร้างผลงานของฝ่ายการเมือง ที่ฝากไว้ให้กับชุมชน เพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งครั้งต่อ ๆ ไป ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้้องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมสนับสนุนโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางโดยที่ความเป็นจริงแล้ว โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์เป็นการพัฒนาชุมชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจชุมชนฐานล่างให้มีความเข้มแข็ง โดยส่งผลโดยตรงกับคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมพันธ์ เตชะอิก (2542) ได้กล่าวว่า ปัญหาการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็น

กิจกรรมที่มีแต่โครงสร้างพื้นฐาน ถนน ขุดลอกคูคลอง ไม่มีกิจกรรมที่แก้ปัญหาของชุมชนได้โดยตรง และขาดการสร้างสรรค์ และจากผลการวิจัยของ ประทีป ธีระพัฒนนิรันทร์ (2540) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า ยุทธศาสตร์หนึ่งที่สร้างความเข้มแข็งให้กับองค์การบริหารส่วนตำบล คือ การพัฒนาชุมชนอย่างบูรณาการ โดยพลังสร้างสรรค์ของพหุภาคีที่มีองค์กรชุมชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และใช้กิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ พร้อมทั้งดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

3. ผลการจัดระดับคุณภาพสินค้าชุมชน หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ปี 2547 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมส่วนใหญ่ระดับคุณภาพสินค้าชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับคุณภาพปานกลาง โดยที่คุณภาพและมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ที่ส่งเข้ารับการคัดสรรมีคุณภาพตามเกณฑ์อยู่ที่ระดับปานกลาง (3 ดาว) มีจำนวนมากที่สุด รองลงมา คือ สินค้าคุณภาพระดับดี (ระดับ 4 ดาว) และสินค้าคุณภาพระดับดีมาก (ระดับ 5 ดาว) มีจำนวนน้อยที่สุดตามลำดับ ซึ่งทั้งนี้โดยที่เกณฑ์การคัดสรรสุดยอด หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทยปี 2547 นั้นเป็นแนวทางเพื่อการคัดสรรสุดยอด หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ในระดับอำเภอ/กิ่งอำเภอ/จังหวัด/ประเทศ จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการคัดสรรผลิตภัณฑ์ OTOP โดยเกณฑ์การคัดสรรพิจารณาถึงความสามารถในการผลิต การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ ควบคู่ไปกับการความต้องการของตลาด ซึ่งจากผลการคัดสรรสุดยอด หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีข้อมูลรายงาน ว่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า มีผู้ผลิต/ผู้ประกอบการ ส่งผลิตภัณฑ์เข้าคัดสรรระดับจังหวัด จำนวน 376 ผลิตภัณฑ์ ผ่านการคัดสรรระดับจังหวัด 181 ผลิตภัณฑ์ และมีผลิตภัณฑ์ได้รับการคัดสรรระดับคุณภาพ 3-5 ดาว ระดับประเทศจำนวน 95 ผลิตภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 52 ของผลิตภัณฑ์ ที่ส่งเข้าคัดสรรทั้งหมด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ผลิต / ผู้ประกอบการ ขาดข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ องค์ความรู้ในการผลิต และสร้างมาตรฐานคุณภาพสินค้า ประกอบกับองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุดให้ความสำคัญกับโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไม่มากนักจึงมีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินการโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ในระดับปานกลางไม่เต็มที่ โดยจะให้ความสำคัญมากกับการบริการสาธารณะ โครงสร้างพื้นฐาน เช่น การทำถนน ไฟฟ้า ประปา เป็นต้น ทำให้ศักยภาพของผู้ผลิต / ผู้ประกอบการ ด้อยลงไปส่งผลให้ผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ มีมาตรฐานคุณภาพ ระดับ 3 – 5 ดาว มีปริมาณร้อยละ 52 ดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสินันท์ นันทกิจจามร (2546 : 73) กล่าวว่า การสนับสนุนจากหน่วยราชการ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการนำโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไปใช้ในอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย และงานวิจัยของ เบญจกุล มะกะระวัช (2540) ได้กล่าวถึงบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตว่า

องค์กรนี้เป็นองค์กรระดับต่ำสุด ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด ความสัมฤทธิ์ผลของงานทุกอย่าง ย่อมขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ ความมุ่งมั่น และความพร้อมของผู้ที่ได้รับ มอบหมาย และมีความร่วมมือสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน และผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ

4. ผลการวิจัยที่พบว่า การมีส่วนร่วมสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบล

มีความสัมพันธ์กับผลการจัดระดับคุณภาพสินค้าชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ที่คล้อยตามกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ เนื่องจากการมีส่วนร่วมสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลในลักษณะของการมีส่วนร่วม ด้าน การวางแผน ด้านการดำเนินกิจกรรม ด้านการตรวจสอบและติดตามประเมินผล และด้านร่วมรับ ผลประโยชน์เพื่อพัฒนาคุณภาพของสินค้าชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ให้มีคุณภาพถึงเกณฑ์ การคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ให้สินค้าชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ของ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีผลการจัดระดับคุณภาพสินค้า อยู่ในระดับคุณภาพสูงขึ้น ซึ่งหมายความว่า ถ้าการมีส่วนร่วมสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาพรวมมีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ย่อมมีความสัมพันธ์เชิงคล้อยตามกัน โดย สนับสนุนส่งผลให้การจัดระดับคุณภาพสินค้าชุมชนหนึ่ง ตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีระดับคุณภาพปานกลาง (ระดับ 3 ดาว) มี จำนวนมากกว่าระดับอื่นด้วยเช่นกัน ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมสนับสนุนของ องค์การบริหารส่วนตำบลกับประเภทผลิตภัณฑ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ตามระดับคุณภาพ สินค้าแต่ละระดับคุณภาพ (3 – 5 ดาว) แต่ละประเภทผลิตภัณฑ์สินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ พบว่าระดับคุณภาพของสินค้ามีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมสนับสนุนขององค์การบริหาร ส่วนตำบล กล่าวคือผลิตภัณฑ์สินค้าคุณภาพระดับ 3 – 5 ดาว ย่อมได้รับการสนับสนุนด้วยการมี ส่วนร่วมทั้งโดยรวมและรายด้านในการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลเรียงลำดับจากน้อย ไปหามากเช่นเดียวกัน นั่นหมายถึงว่า ถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมสนับสนุน การดำเนินการผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ย่อมส่งผลให้ผลิตภัณฑ์มีมาตรฐาน คุณภาพตามเกณฑ์ และสามารถยกระดับคุณภาพของสินค้าให้เพิ่มมูลค่าขึ้นได้ตามลำดับเช่นกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิ้นันท์ นันทกิจจามร (2546 : 73) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย พบว่า การสนับสนุนจาก หน่วยราชการ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการนำโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไปใช้ ในอำเภอเชียงแสน โดยที่กลุ่มผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จมาก มีความเห็นว่า หน่วยราชการ ให้การสนับสนุนเป็นอย่างดีตั้งแต่หน่วยอำเภอ พัฒนาการ ประชาสงเคราะห์ องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด จะให้ข้อมูลข่าวสารช่วยเหลือเรื่องการประชาสัมพันธ์ การหาตลาดใหม่ ๆ นำเสนอแนวคิดใหม่ ๆ ให้อยู่ตลอดเวลา บางครั้งก็ยืมแหล่งทุนใหม่ ๆ ด้วย เดิมหน่วยราชการก็

มีการส่งเสริมให้ผลิตสินค้าพื้นเมืองต่าง ๆ เป็นอาชีพเสริมในการหารายได้ ซึ่งแต่เดิมทางครอบครัวก็ทำให้มากบ้างน้อยบ้างแล้วแต่เงินทุน เพราะผลผลิตมีเหลือใช้ต่อมาพอมีโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ภาครัฐมาช่วยมากขึ้น เรียกได้ว่ามาสนับสนุนเป็นรูปธรรมมากขึ้นในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะการหาตลาดใหม่ ๆ ให้ และมีการประชาสัมพันธ์มากขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ดีมาก ส่วนกลุ่มผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จน้อย มีความเห็นว่าหน่วยราชการมีความสำคัญมากต่อผู้ประกอบการ เพราะที่ผ่านมาราชการไม่สนับสนุนเท่าใดนัก ซึ่งหากทางหน่วยราชการเข้ามาส่งเสริมโดยเฉพาะด้านเงินทุน การประชาสัมพันธ์ การหาตลาดใหม่ ๆ ให้ น่าจะทำให้กลุ่มผู้ประกอบการสามารถที่จะผลิตสินค้าและขายได้ราคาดีกว่านี้ ทั้งนี้อยากให้หน่วยราชการช่วยดำเนินการจัดหาเงินทุนที่ปลอดดอกเบี้ย เช่นเดียวกับกองทุนหมู่บ้าน หมู่บ้านละหนึ่งล้านบาท มาสนับสนุนให้แก่ผู้ประกอบการบ้าง เพราะส่วนหนึ่งนั้นเป็นการผลิตเพื่อหวังที่จะเป็นอาชีพหลักมากขึ้น เนื่องจากทำไร่ ทำนา ปัจจุบันรายได้้น้อยมาก ซึ่งหากนำอาชีพการผลิตสินค้าของชุมชนเหล่านี้เข้ามา และมีตลาดก็จะจำหน่ายได้จนน่าที่จะเป็นอาชีพหลักได้ในอนาคต และงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2545) โดยเป็นการวิจัยรูปแบบและปัจจัยที่ชุมชนประสบความสำเร็จในการใช้วัฒนธรรมเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ซึ่งพบว่าตัวชี้วัดความสำเร็จในด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจมีอยู่ 5 ประการ คือ 1) สภาพความเป็นอยู่ของประชาชน 2) ผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ชุมชน 3) รายได้ของชุมชน 4) กำลังซื้อของใช้ที่จำเป็นของประชาชน 5) เสถียรภาพ/ความมั่นคงของชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

จากการประมวลผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้พิจารณาเห็นว่าข้อมูลต่าง ๆ ที่พบจากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลกับผลการจัดระดับสินค้าชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยมีแนวคิดที่จะเสนอแนะดังนี้

1. ด้านการวางแผน ควรต้องเน้นในการค้นหาปัญหาและความต้องการของตำบลเกี่ยวกับสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ให้มากขึ้น เพื่อความชัดเจนของการสร้างผลิตภัณฑ์ OTOP
2. ด้านการดำเนินกิจกรรม ควรมีการสำรวจสภาพปัจจุบันและปัญหาในการดำเนินการอย่างรอบด้าน อาทิ การผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การตลาด การประชาสัมพันธ์ ฯลฯ เพื่อยกระดับคุณภาพสินค้า และเพิ่มมูลค่าสร้างรายได้ให้มากขึ้น
3. ด้านการตรวจสอบและการติดตามประเมินผล ทุกครั้งที่มีการติดตามประเมินผล

ควรเน้นการรายงานผลโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะของการติดตามประเมินผล ควรต้องแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ เพื่อการแก้ไขได้ทันทั่วถึง

4. ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ควรสร้างจุดขายของผลิตภัณฑ์ด้วยความโดดเด่นด้านเอกลักษณ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่น เพราะนอกจากจะเกิดรายได้ที่พึงพอใจแล้วยังเป็นการสร้างชื่อเสียงให้กับอบต. / ชุมชน พร้อมทั้งจรรโลงภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาชีพอีกทางหนึ่งด้วย

5. องค์การบริหารส่วนตำบลบางแห่งไม่มีสินค้า OTOP เนื่องจากลักษณะการประกอบอาชีพของสมาชิกในชุมชนที่เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของสังคมปัจจุบัน จึงควรต้องปลูกจิตสำนึกของคนในชุมชนให้นำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนมาเป็นเอกลักษณ์ ในการสร้างผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างอาชีพ และเสริมรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชนด้วย สินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษานโยบาย เป้าหมายของ โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ที่สอดคล้องกับสภาพจริงของผลิตภัณฑ์แต่ละพื้นที่

1.1 ส่งเสริมกระบวนการกลุ่มเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งทั้งด้านการบริหาร วัตถุประสงค์ การผลิต การตลาด ภาวะผู้นำผู้ตาม การมีส่วนร่วม และการรับผลประโยชน์

1.2 สำรวจความต้องการของกลุ่มและจัดการอบรมตามความต้องการ จำแนกเป็น ความรู้ทางด้านอาชีพ การตลาด การทำบัญชี การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ เป็นต้น

1.3 หน่วยงานท้องถิ่นควรสนับสนุนให้มีเงินทุนสำรองสำหรับให้กลุ่มกู้ยืมเพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในการซื้อวัสดุ หรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตสินค้า

1.4 ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ การประกวดผลิตภัณฑ์ การจัดทำเครือข่ายเพื่อให้กลุ่มอาชีพได้มีเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดจำหน่ายสินค้า และการประสานงาน

1.5 จัดระบบการประเมินการคัดเลือกตั้งแต่ระดับท้องถิ่นสู่ระดับประเทศ โดยพิจารณาคุณสมบัติของคณะกรรมการ ตลอดจนการปรับเกณฑ์การประเมินตามลักษณะของผลิตภัณฑ์

2. วิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อศึกษาถึงวิธีการที่ดีที่สุดในการดำเนินงานร่วมกันระหว่าง หน่วยงานส่วนท้องถิ่นและผู้ประกอบการ